

5. AMMATILLINEN PERUSKOULUTUS

5.1. Rahoitettava toiminta ja rahoituksen yleiset perusteet

Ammatillinen peruskoulutus on ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta ja ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa (VALMA) ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta (TELMA), jota voidaan järjestää järjestämisluvan mukaisesti ja siten kuin laissa ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998) ja valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta peruskoulutuksesta (811/1998) säädetään. Näyttötutkintoina suoritettavista ammatillista perustutkinnoista on säädetty laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998) ja asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (812/1998).

Opetusministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle luvan koulutuksen järjestämiseen.

Järjestämisluvassa määrätään koulutustehtävä, joka sisältää määräykset koulutusaloista, tutkinnoista, opetuskielestä, kunnista, joissa koulutusta voidaan järjestää, opiskelijamääristä, erityisestä koulutustehtävästä, koulutuksen järjestämismuodosta ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.

Ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuuden/rahoituksen saajia vuonna 2017 on 118.

Ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus määräytyy opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan ja opiskelijamäärän tulosta.

5.2. Yksikköhinnan määräytyminen

5.2.1. Yksikköhintojen laskenta

Valtioneuvosto on vahvistanut ammatillisen koulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan varainhoitovuotta edeltävän vuoden lokakuussa. Vuonna 2017 ammatillisen koulutuksen keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on 10 278,43 euroa/opiskelija.

Valtiontalouden säästötoimien vuoksi ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan kohdistuva säästö vuonna 2017 on yhteensä 826,73 euroa/opiskelija. Valtioneuvoston päätöksen mukaisen yksikköhinnan vähimmäishinta vuodelle 2017 on 10 355,64 ja vuoden 2017 indeksillä (-0,7 %) alennettu vähimmäishinta 10 278,43 euroa, jonka keskimääräisen arvonlisäverottoman yksikköhinnan valtioneuvosto on vahvistanut vuodelle 2017. Ks. kohta 5.3.

Keskimääräisen yksikköhinnan muutos vuodesta 2016 vuoteen 2017 on - 1,8 %.

Ammatillisen peruskoulutuksen koulutusaloittain laskettuja yksikköhintoja porrastetaan erityisen kalliiden koulutusten osalta. Koska porrastuksilla ei lisätä valtion ja kuntien rahoitusosuutta ammatilliseen peruskoulutukseen siitä, mitä keskimääräisillä yksikköhinnoilla laskettuna saadaan, tasataan porrastukset kaikilta erillisillä koulutusaloittaisilla tasauskerroimilla (tasauskerroin I).

Toisella tasauksella (tasauskerroin II) tasataan korotusten vaikutukset valtioneuvoston asetuksen mukaiseen keskimääräiseen yksikköhintaan kertoimella 0,983308. Kertoimen mukaista tasausta ei tehdä niihin korotuksiin eikä rahoituksiin, jotka perustuvat keskimääräiseen yksikköhintaan, kuten esimerkiksi majoituskorotus ja valmistavat koulutukset.

Tuloksellisuuden perusteella jaetaan 3 % tulosindeksin laskennan piirissä olevien koulutuksen järjestäjien valtionosuuden laskennallista perustetta vastaavasta euromäärästä. Tuloksellisuuden perusteella myönnettävän rahoituksen osuus 3 % on vähennetty laskennan piirissä olevilta koulutuksen järjestäjiltä.

Taulukko 4. Koulutusalojen yksikköhinnat vuonna 2017 sekä ensimmäisellä tasauskertoimella kerrottuna:

Koulutusala	Koulutusalan yksikköhinta opiskelijaa kohti v. 2017	Tasauskerroin I	Tasattu yksikköhinta v. 2017
1. Humanistinen ja kasvatusala	8 861,97	0,936722	8 301,20
2. Kulttuuriala	11 489,55	0,871292	10 010,75
3. Yht.kuntat., liiket. ja hallinnonala	7 567,27	0,930568	7 041,86
4. Luonnontieteiden ala	8 030,58	0,913317	7 334,47
5. Tekniikan ja liikenteen ala	10 566,28	0,84926	8 973,52
6. Luonnonvara- ja ympäristöala	13 720,56	0,775241	10 636,75
7. Sosiaali-, terveys ja liikunta-ala	8 320,14	0,941028	7 829,48
8. Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	10 101,29	0,872817	8 816,58
Yhteensä	10 278,43		

Vuoden 2017 yksikköhinnat perustuvat vuoden 2014 toteutuneisiin ammatillisen peruskoulutuksen kustannuksiin. Koulutusaloittaiset yksikköhinnat lasketaan ilman majoituksen ja sisäoppilaitosmuotoisen koulutuksen kustannuksia.

Koulutusaloittaisia yksikköhintoja porrastetaan rahoitusasetuksen (1766/2009) mukaisesti niiden opiskelijoiden osalta, jotka ovat ns. porrastuskoulutuksessa tai erityisopetuksessa. Koulutusalan opiskelijakohtainen yksikköhinta saadaan kertomalla porrastettu alan yksikköhinta alakohtaisella tasauskertoimella (tasauskerroin I). Koulutusalan euromäärä yhteensä saadaan kertomalla koulutusalan porrastettu ja tasattu yksikköhinta kyseisen koulutusalan opiskelijamäärällä.

Taulukko 5. Porrastetut koulutukset

Koulutusala	Koulutus	Korotus %
2. Kulttuuriala	- Musiikkialan perustutkintoon johtava koulutus	40
5. Tekniikan ja liikenteen ala	- Elintarvikealan perustutkintoon johtava meijerialan koulutusohjelma	35
	- Merenkulun perustutkintoon johtava koulutus	25
	- Logistiikan perustutkinto, kuljetuspalvelujen koulutusohjelma autonkuljettajakoulutus	35
	- linja-autonkuljettajan ja yhdistelmäajoneuvonkuljettajan koulutus	70
	- Lentokoneenasennuksen perustutkintoon johtava koulutus	55
	- Rakennusalan perustutkintoon johtava maanrakennuskoneenkuljetuksen koulutusohjelma	70
6. Luonnonvara- ja ympäristöala	- Metsäalan perustutkintoon johtava metsäkoneenkuljetuksen koulutusohjelma	90
	- Muu metsäalan perustutkintoon johtava koulutus	40
	- Hevostalouden perustutkintoon johtava koulutus	25
7. Sosiaali-, terveys ja liikunta-ala	- Liikunnanohjauksen perustutkintoon johtava koulutus	55
Kaikki alat	Erytisopetus	47

Kun koulutuksen järjestäjä järjestää koulutusta kahdella tai useammalla koulutusosalalla, koulutuksen järjestäjän yksikköhinnaksi määrätään eri koulutusaloilla opiskelevien opiskelijoiden määrien ja koulutusaloittain laskettujen yksikköhintojen perusteella laskettu opiskelijamäärillä painotettu keskiarvo.

Koulutuksen järjestäjällä voi olla järjestämisluvassaan erityisopetuksen erityinen koulutustehtävä (L Ammatillisesta peruskoulutuksesta 20 §). Erityisopetuksen erityisen koulutustehtävän erityisopiskelijoita voidaan ilmoittaa opiskelijoiksi ainoastaan silloin, kun koulutuksen järjestäjälle on koulutuksen järjestämisluvassa annettu erityiseksi koulutustehtäväksi huolehtia erityisopetuksen järjestämisestä.

Erityisopetuksen erityisen koulutustehtävän erityisopiskelijoita voi olla sekä ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa että muussa kuin ammatilliseen perustutkintoon johtavassa tai valmistavassa koulutuksessa.

Erityisopiskelijoille tulee laatia (L ammatillisesta peruskoulutuksesta 20 §) henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (A ammatillisesta peruskoulutuksesta 8 §).

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen (VALMA) rahoitukseen sovelletaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009), 23 §:n nojalla säädettyä ammatillisen koulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa kerrottuna luvulla 0,80.

Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja niillä koulutuksen järjestäjillä, joille järjestämisluvassa on annettu erityiseksi koulutustehtäväksi huolehtia erityisopetuksen järjestämisestä, lasketaan rahoitus seuraavasti:

Ammatillisen peruskoulutuksen koulutusaloittain opiskelijaa kohden laskettuja yksikköhintoja korotetaan euromäärällä, joka saadaan, kun mainitut koulutusaloittaiset yksikköhinnat kerrotaan luvulla 1,31.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen (VALMA) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (TELMA) rahoitukseen sovelletaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 §:n nojalla säädettyä ammatillisen koulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa kerrottuna luvulla 1,65.

Vaikeasti vammaisten opiskelijoiden osalta yksikköhintaa korotetaan euromäärällä, joka saadaan, kun opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 §:n nojalla vahvistettu ammatillisen koulutuksen keskimääräinen yksikköhinta kerrotaan luvulla 1,12. Jos koulutuksen järjestäminen edellyttää, että opiskelijalla on henkilökohtainen koulunkäyntiavustaja, yksikköhintaa korotetaan tällaisen opiskelijan osalta lisäksi euromäärällä, joka saadaan, kun mainittu keskimääräinen yksikköhinta kerrotaan luvulla 2,72. Katso taulukko 6.

Taulukko 6. Erityisopetuksen korotukset erityisoppilaitoksissa

Erityisopetuksen erityinen koulutustehtävä / tutkintoon johtava ammatillinen peruskoulutus	Yksikköhinta
Erityisopiskelija	Koulutusalan keskihinta + koulutusalan keskihinta x 1,31
Vaikeasti vammaisen opiskelija	Koulutusalan keskihinta + koulutusalan keskihinta x 1,31 + keskimääräinen yksikköhinta x 1,12
Vaikeasti vammaisen opiskelija, joka tarvitsee henkilökohtaisen koulunkäyntiavustajan	Koulutusalan keskihinta + koulutusalan keskihinta x 1,31 + keskimääräinen yksikköhinta x 1,12 + keskimääräinen yksikköhinta x 2,72

Erityisopetuksen erityinen koulutustehtävä / ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus (VALMA) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)	Yksikköhinta
Erityisopiskelija	Keskimääräinen yksikköhinta x 1,65
Vaikeasti vammaisen opiskelija	Keskimääräinen yksikköhinta x 1,65 + keskimääräinen yksikköhinta x 1,12 (=yksikköhinta x 2,77)
Vaikeasti vammaisen opiskelija, joka tarvitsee henkilökohtaisen koulunkäyntiavustajan	Keskimääräinen yksikköhinta x 1,65 + keskimääräinen yksikköhinta x 1,12 + keskimääräinen yksikköhinta x 2,72 (=yksikköhinta x 5,49)

Koulutuksen järjestäjän yksikköhinnan perustetta korotetaan majoitettujen opiskelijoiden osalta euromäärällä, joka on 15 %:a keskimääräisestä yksikköhinnasta. Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa majoitettujen opiskelijoiden korotus on 63 % ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta. Sisäoppilaitosmuotoisesti kansanopistoissa ja liikunnan koulutuskeskuksissa järjestetyn koulutuksen majoitetuista opiskelijoista keskimääräistä yksikköhintaa korotetaan johtuen 26 %:lla.

Lisäksi yksikköhinnassa otetaan huomioon harkinnanvarainen korotus. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää erityisen koulutustehtävän perusteella tai muusta erityisestä syystä tehtävästä yksikköhinnan korotuksesta. Harkinnanvaraista korotusta on myönnetty lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamiseen ns. vauhdittamishankkeisiin perusteena fuusioiden aiheuttamat lisäkustannukset.

Yksikköhinnan perustetta korotetaan toiminnan tuloksellisuuden perusteella neljälle viidesosalle tulosrahoituksen piirissä olevista koulutuksen järjestäjistä. Tulosindeksiä ei ole laskettu sellaisille koulutuksen järjestäjille, joista tulosindeksin laskennan edellyttämää tietoa ei ole ollut saatavilla tai joiden opiskelijamäärä on niin vähäinen, että tulosindeksiä ei ole voitu tilastollisesti luotettavalla tavalla laskea. Tuloksellisuusrahoituksen ulkopuolelle on rajattu myös erityisoppilaitokset.

Tulosrahoitus osana yksikköhintarahoitusta on laskettu siten, että ensin on määritelty se tulosindeksin arvo, jota suurempi pistemäärä neljällä viidesosalla koulutuksen järjestäjistä on. Koulutuksen järjestäjän tulosindeksin edellä määritellyn tulosindeksin arvon (928) ylittävä pistemäärä kerrotaan tulosrahoitusyksikön hinnalla ja koulutusaloittaisten opiskelijamäärien summan sekä koulutusaloittain laskettujen yksikköhintojen painotetulla keskiarvon tulolla.

= ((Tulosindeksi – min. pistemäärä 928) * pisteen hinta 0,4039490) * alojen opiskelijamäärä yhteensä * koulutusaloittain laskettu yksikköhinta/1000

Pisteen hinta (0,4039490) lasketaan seuraavasti:

Lasketaan koulutuksen järjestäjäkohtaisesti: (Tulosindeksi – min. pistemäärä 928) * alojen opiskelijamäärä yhteensä * koulutusaloittain laskettu yksikköhinta /1000. Näin saatujen koulutuksen järjestäjäkohtaisten tulojen summalla jaetaan tuloksellisuuteen kokonaisrahoituksesta erotettu euromäärä (n. 42 milj. euroa ilman alv).

Koulutuksen järjestäjän yksikköhintalaskennassa eri koulutusalojen euromäärät lasketaan yhteen ja lisätään ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen rahoitus, majoituskorotus sekä erityisopetuksen erityisen koulutus tehtävän saaneiden järjestäjien osalta erityisopetuksen korotukset. Korotuksista on säädetty rahoitusasetuksessa 4, 9 ja 10 §:ssä.

Koulutuksen järjestäjäkohtainen yksikköhinta vuodelle 2017 saadaan siten, että yllä mainitulla tavalla laskettu euromäärä jaetaan koulutuksen järjestäjän ilmoittamalla tilastointipäivän 20.9.2016 opiskelijamäärällä.

5.2.2. Järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan määräytymisen yleiset perusteet

Ammatillisen koulutuksen järjestäjän yksikköhinta määräytyy ammatillisen koulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan ja koulutusaloittaisten yksikköhintojen perusteella (RahA 1766/2009, 4§).

Yksityisen koulutuksen järjestäjän yksikköhintaan lisätään arvonlisäveron osuus, joka vuonna 2017 on 4,58 %.

Esimerkki järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan laskennasta

5.3. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen määräytyminen

Ministeriö on valmistellut järjestäjille uudet luvat vuodelle 2017 ja vahvistanut rahoituspäätöksellä kertojamäärän vuodelle 2017. Rahoituspäätöksessä vuodelle 2017 otetaan huomioon ammatilliseen koulutukseen kohdistuva säästö 190 miljoonaa euroa. Säästö toteutetaan määräämällä ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen enimmäismäärän perusteena oleva opiskelijamäärä 12,44 prosenttia järjestämislupien mukaista enimmäisopiskelijamäärää alemmalle tasolle.

Rahoituksessa otetaan lisäksi huomioon kilpailukykysojimuksessa sovittu julkisen sektorin lomarahojen määräaikainen alentaminen 30 %, joka koskee vuosia 2017 – 2019. Myönnettävästä kuntien ja kuntayhtymien rahoituksesta otetaan huomioon 99,10 prosenttia.

Rahoitus tarkistetaan vuoden 2017 loppuun mennessä. Opiskelijamäärien keskiarvo lasketaan painottamalla 20.1. opiskelijamäärää 7/12 ja 20.9. opiskelijamäärää 5/12.

Lisätietoja antaa tarvittaessa erityisasiantuntija Lea Juhola 029 533 1300.